

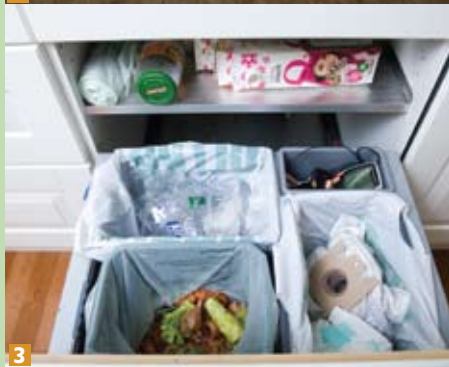
Håndbok i kildesortering

RENOVASJONSSKAPET
FOR DRAMMENSREGIONEN IKS

Kildesortering starter i kjøkkenbenken

Det er naturlig å kildesortere og samle avfallet på kjøkkenet, siden det er her det meste av avfallet oppstår. Sørg for å ha nok beholdere til å sette i kjøkkenskapet så gjør du det enkelt å kildesortere.

Praktiske tips til hvordan du sorterer avfallet:

- 1 Du kan bruke bøtter som står fritt i kjøkkenskapet.
- 2 Bruk det du har fra før. Matavfallsbøtta passer inn i de fleste sorteringsløsninger.
- 3 Spør en kjøkkenleverandør om de tilbyr løsninger som passer inn i dine skuffer eller skap.
- 4 Leverandører som IKEA, Total Wastesystems og Biobag leverer ulike typer stativ som passer inn i de fleste kjøkkenskap.

Slik sorterer du

1 Hjemme

Hjemme kaster du:

- papiravfall
- matavfall
- plastemballasje
- restavfall

2 På returpunktet

På returpunktet leverer du:

- klar og farget glass- og metallemballasje i samme beholder
- hele og rene klær og sko

3 På gjenvinningsstasjonen

På gjenvinningsstasjonen kan du levere:

- alle typer husholdningsavfall, unntatt matavfall
- farlig avfall, se side 12
- elektrisk og elektronisk avfall, se side 14
- hageavfall og trevirke

4 På miljøstasjonen

I Drammen, Røyken og Hurum kan du levere en del farlig avfall som maling, lim, lakk, løsemidler, rengjøringsmidler og bilbatterier på miljøstasjonen. Miljøstasjonene er ubemannet og er som regel plassert i tilknytning til bensinstasjoner.

► TIPS:

Du finner oversikt over alle returpunkter og gjenvinningsstasjoner på www.rfd.no

► NB!

I Modum har kommunen en egen innsamlingsordning for papiravfall. Her leverer du papp, papir og kartong til roder eller til jernbanevogn i Vikersund.

Matavfall

Ja takk:

- Grønnsaker
- Frukt
- Mel, gryn og sukker
- Brød og kaker
- Ris og pasta
- Fisk og skalldyr
- Fiskebein og små kjøttbein
- Eggeskall
- Ost
- Kaffegrut med og uten filter
- Teposer og teblader
- Nøtteskall
- Servietter og tørkepapir
- Matpapir
- Avskårne blomster og potteplanter (uten potte)

Nei takk:

- Bleier og sanitetsbind
- Bomull og q-tips
- Matavfall med emballasje
- Matolje
- Store kjøttbein og knoker
- Større rester av saus, suppe og annet vått avfall

Slik sorterer du matavfall

- 1 Sett en biopose i matavfallsbøtta.
- 2 Ta av all emballasjen før du legger matavfallet i bøtta.
- 3 Fyll bioposen 3/4 full. Knyt igjen posen og legg den i beholderen for matavfall ute.
- 4 Trenger du flere bioposer? Knyt en biopose på håndtaket til beholderen for matavfall, så leverer vi flere til deg.

►► **OBS:**
Bioposen er sterkere enn du tror. Det holder med én pose av gangen.

Plastemballasje

Ja takk:

- Plastflasker og plastkanner
- Plastfolie
- Plastposer, også kaffeposer, potetgullposer o.l.
- Plastbegre og plastbokser
- Blomsterpotter og -brett i plast
- Plastbrett for matvarer, f.eks for kylling o.l.
- Plastemballasje for elektriske og elektroniske produkter

Nei takk:

- Skitten plastemballasje, som f.eks. tannkremtuber og majonesposer, kaster du i restavfallet.
- Plastemballasje som har inneholdt farlig avfall leverer du på gjenvinningsstasjonen.
- Plast som ikke er emballasje, f.eks lego, hageslanger, presenninger, skumgummi og hagemøbler er restavfall. Store gjenstander leverer du på gjenvinningsstasjonen.
- Hvit isopor (EPS) leverer du på gjenvinningsstasjonen.

Slik sorterer du plastemballasje

1 Skyll skitten plastemballasje i kaldt vann og la den tørke. Bruk gjerne oppvaskbørste. Er det for vanskelig å få plastemballasjen ren, kast den heller i restavfallet.

2 Legg ren og tørr plastemballasje i en beholder i kjøkkenbenken eller rett i sekken for plastemballasje.

3 Knyt igjen sekken og sett den ved siden av papirbeholderen senest kvelden før hentedagen.

4 Trenger du flere plastsekker? Knyt en plastsekk på håndtaket til papirbeholderen, så leverer vi flere plastsekker til deg.

► **OBS!**

I Modum henter vi ikke papiravfall hjemme. Her setter du plastsekken ved siden av restavfallsbeholderen.

Papir, papp og kartong

Slik sorterer du papir, papp og kartong:

- Skyll drikkekartonger i kaldt vann og sett dem opp ned til tork.
- Stapp drikkekartongene i en tom kartong.
- Kast "kubbene" i beholderen for papiravfall. Du trenger ikke legge dem i bærepose.
- Gjør pappesker og kartonger så flate som mulig.

Ja takk:

- Papir
- Aviser
- Ukeblader
- Reklame
- Eggekartonger
- Pizzaesker
- Konvolutter
- Gråpapir
- Papp
- Bølgepapp
- Drikkekartonger (også de med kork og aluminiumsbelegg)
- Bøker

Nei takk:

- Julepapir og lignende gavepapir
- Papir, papp og kartong med matrester
- Servietter og tørkepapir

Glass- og metall- emballasje

Glassemballasje og metallemballasje er henholdsvis glass og metall som det har vært mat eller drikke i.

Slik sorterer du glass- og metallemballasje:

- Skyll glass- og metallemballasje i kaldt vann og la det tørke.
- Etiketters på glass- og metallemballasje kan sitte på.
- Legg klar og farget glassemballasje og metallemballasje i samme beholder på returpunktet.

Ja takk:

- Vin- og spritflasker, dressingflasker og andre flasker i klart og farget glass
- Syltetøyglass
- Hermetikkbokser
- Myke metallbokser, f.eks bokser det har vært kattemat i
- Brus- og ølbokser som ikke kan pantes
- Korker og lokk av metall
- Metallfolie

Nei takk:

- Porselen, keramikk og krystall
- Drikkeglass og tallerker
- Ildfaste former
- Speil
- Lysstoffrør, lyspærer og sparepærer tar du med til en forhandler av denne typen produkter, eller leverer det på gjenvinningsstasjonen
- Medisinglass og -flasker
- Vindusglass og bilruter

Hva gjenvinner vi avfallet til?

Matavfall

Matavfallet blir kompostert til ulike jordprodukter. Kompost er næringsrik og blir brukt som jordforbedring i landbruket.

Papiravfall

Aviser, reklame og lignende papiravfall blir blant annet gjenvunnet til "nytt" papir, emballasjekartong og toalettpapir. Mye av drikkekartongen blir til pizzaesker. Bølgepapp blir til "ny" papp.

Plastemballasje

Plastemballasjen blir blant annet gjenvunnet til plastpotter, takrenner, rør, byggeprofiler, avfallssekker, og bæreposer.

Restavfallet som blir hentet hjemme hos deg, blir brent. Energien fra forbrenningen blir brukt i industriell produksjon. På den måten reduseres energiforbruket fra andre energikilder. Restavfallet må ikke inneholde elektrisk og elektronisk avfall eller farlig avfall, selv ikke små rester.

Metalleballasje

Metalleballasje blir blant annet gjenvunnet til spiker, skruer, verktøy, binders, hageredskaper, bilfelger og sykkeldeleer.

Glasseballasje

Glasseballasje blir blant annet gjenvunnet til syltetøyglass, vinflasker, Glasopor byggeblokker, glassbetong og isolasjonsmaterialer.

Klær og sko

Klær og sko blir solgt i bruktøytbutikk i Norge og i utlandet.

Avfall er en ressurs som kan brukes til å lage nye produkter, for eksempel avis-papir, isolasjonsmaterialer, sykler, binders eller toalett-papir. Men skal vi kunne bruke avfallet til nye produkter, må vi holde de forskjellige råstoffene fra hverandre. Derfor må du kildesortere.

Farlig avfall

Hvert år kommer store mengder farlig avfall på avveie i Norge. Mye av dette er oljeholdige produkter, maling, lim, lakk og løsemidler. Farlig avfall som havner i naturen kan skade mennesker, planter og dyr.

Dette er farlig avfall ►►

- 1 Maling, lim og lakk
- 2 Løsemidler
- 3 Rengjøringsmidler som klorin, salmiakk og kraftvask
- 4 Spraybokser, også de som er tomme
- 5 Bilbatterier
- 6 Plantevernmidler, sprøytmidler og gjødsel
- 7 Rester av medisiner leverer du til apoteket eller til gjenvinningsstasjonen
- 8 Lyspærer, lysstoffrør og sparepærer
- 9 Alle typer batterier

VIKTIG!

Se etter faresymboler på det du skal kaste. Er du i tvil om det du skal kaste inneholder farlig avfall? Lever det til gjenvinningsstasjonen for sikkerhets skyld!

Private husholdninger kan levere farlig avfall gratis til gjenvinningsstasjonen. Husk å levere avfallet i originalemballasjen eller merk emballasjen med innhold. Oversikt over din nærmeste gjenvinningsstasjon finner du på www.rfd.no

1

2

3

4

5

6

7

8

9

► Annet farlig avfall:

- Olje
- Asbest
- Gradestokker og termometere
- PCB, f.eks i isolerglassruter fra 1965-1980
- Trykkimpregnert trevirke
- Brannslukningsapparater
- Gassflasker, primuser o.l.
- Sikringer

Elektrisk og elektronisk avfall

Elektriske og elektroniske produkter kaller vi EE-avfall. EE-avfall kan inneholde miljøskadelige stoffer som bly, kvikksølv, kadmium og PCB. Dette forurensrer miljøet og kan skade mennesker, planter og dyr.

- 1** Mobiltelefoner, klokker, kalkulatorer, Mp3-spillere, CD-spillere
- 2** Strykejern, vaffeljern, elektriske tannbørster, brødristerer o.l.
- 3** Tv-er, datamaskiner, dataspill og spillkonsoller
- 4** Elektriske og elektroniske leker og blinkesko
- 5** Elektriske ledninger og elektrisk verktøy
- 6** Røykvarslere
- 7** Kjøleskap, komfyrer, vaskemaskiner og tørketromler
- 8** Panelovner og lamper

VISSTE DU AT:

Blinkesko er EE-avfall?

Lever skoene til en skobutikk eller til gjenvinningsstasjonen.

Dette er elektrisk og elektronisk avfall (EE-avfall):

Du kan levere ødelagte elektriske og elektroniske produkter tilbake til en butikk som selger tilsvarende produkt.

Altfor mange små elektriske og elektroniske produkter havner rett i søpla – særlig ødelagte leker, lyspærer og batterier. Alle forhandlere av elektriske og elektroniske produkter plikter å ta imot ødelagte EE-produkter gratis. De trenger ikke føre samme merke og du trenger ikke å ha kjøpt varen der. Du trenger heller ikke kjøpe noe for å kunne levere inn det gamle i butikken. Du kan også levere EE-avfall gratis på gjenvinningsstasjonen.

Hageavfall

Hageavfallet kan du levere gratis til gjenvinningstasjonen. Hageavfallet blir kvernet og kompostert til jordprodukter. Små mengder hageavfall kan du legge i beholderen for matavfall. Mange kommuner har forbudt brenning av bråte og hageavfall. Røyk fra bråtebrann kan være svært helseskadelig. Blant annet kan røyk fra bråtebrenning gi eller forverre astmaplager.

Trevirke

Trevirke er planker, tremøbler og kvister som ikke er impregnert. Trevirke blir gjenvunnet til flis eller briketter som blir brent. Energien fra forbrenningen blir brukt i industriell produksjon og dermed reduseres forbruket fra andre energikilder. Trevirke leverer du på gjenvinningsstasjonen. Impregnert trevirke er farlig avfall. Det legger du i en egen container på gjenvinningsstasjonen.

Klær og sko

Hele og rene klær og sko leverer du på returpunktet, innpakket i bæreposer. Du kan også levere til det lokale loppemarkedet eller til gjenvinningsstasjonen.

Restavfall

Restavfall er det som blir igjen når du har sortert ut alt som kan gjenvinnes. Restavfallet kaster du i en bærepose og legger i beholderen merket "Restavfall" som står ute hos deg. Husk å knyte igjen posen før du legger den i beholderen. Store gjenstander leverer du på gjenvinningsstasjonen.

► Dette er restavfall:

- Skitten emballasje
- Bleier og sanitetsbind
- Bomull, plaster, gasbind
- Gummi
- Dyreeksremitter i poser
- Aske, avkjølt og godt innpakket
- Støvsugerposer
- Lær
- Pensler, tusjer og penner
- Pleksiglass
- Tepper
- Hullete, fillete og skitne klær, tekstiler og sko

► Nei takk:

- Farlig avfall
- Elektrisk og elektronisk avfall (EE-produkter)
- Bilfelger, bilfjærer og eksospotter

Alfabetisk sorteringsliste

Avfallstype

Leveres til

A	
Akebrett	Restavfall på gjenvinningsstasjonen
Aluminiumsbeger	Returpunkt
Aluminiumsfolie	Returpunkt
Aske (kald og godt innpakket)	Restavfall
Aviser	Papiravfall

B	
Bakepapir	Matavfall
Batterier, alle typer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Bein av kjøtt og fisk, små	Matavfall
Bein og knokler av kjøtt, store	Restavfall
Bilbatterier	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Bildekk	Gjenvinningsstasjonen
Bilpleiprodukter	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Bleier	Restavfall
Blekemidler	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Blinkesko	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Blomster (avskårne)	Matavfall
Blomstergjødsel	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Blomsterpotter, keramikk	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Boblekonvolutter	Restavfall
Bokser, øl- og mineralvann uten pant	Returpunkt
Bomull	Restavfall
Brannslukkingsapparat	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Bæreposer	Plastemballasje

C	
Campingstol	Gjenvinningsstasjonen
CD-plater	Restavfall
CD-spiller	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen

D	
Drikkekartonger	Papiravfall
Drikkeglass	Restavfall
DVD-plater	Restavfall

E	
EGGEKARTONGER	Papiravfall
Eggeskall	Matavfall
Elektriske og elektroniske leker	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Elektrisk tannbørste	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Elektriske verktøy	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Engangsbestikk	Restavfall
Engangsgrill (kald)	Restavfall

F	
Fisk	Matavfall
Fillerye	Restavfall
Fiser, vegg- og gulvtfliser	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Frityrølje	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Frukt	Matavfall

Avfallstype

Leveres til

G	
Gardiner	Restavfall
Gassflasker, propan , butan e.l.	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Gavepapir	Restavfall
Gips	Gjenvinningsstasjonen
Glass brukt til farlig avfall	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Glass; drikkeglass, bilglass, vindusglass	Restavfall
Glass til syltetøy o.l.	Returpunkt
Grøtulasjonskort med lyd	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Grønnsaker	Matavfall
Gråpapir	Papiravfall

H	
Hageavfall	Gjenvinningsstasjonen
Hermetikkbokser	Returpunkt

I	
Impregneret trevirke	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Isolasjon	Gjenvinningsstasjonen
Isopor, farget	Restavfall
Isopor, hvit	Gjenvinningsstasjonen

J	
Julepapir	Restavfall

K	
Kabler	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Kaffefilter og -grut	Matavfall
Kartong	Papiravfall
Kaustisk soda	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Keramikk	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Kjemikalier	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Kjøleskap	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Kjøtt	Matavfall
Klor, klorin	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Klær (hele og rene)	Returpunkt
Klær (ødelagte)	Restavfall
Komfyr	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Kork, vinkorker o.l. (naturkork)	Matavfall
Kosmetikk	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Kvikksølv	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen

L	
Lakk	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Lamper	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Ledninger	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Lim, alle typer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Lokk av metall	Returpunkt
Lut	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Lyspærer, alle typer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Lysstoffør	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Løsemidler	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen

Avfallstype

Leveres til

M	
Malingsboks, også tomme	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Malingsrester	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Matolje	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Matpapir	Matavfall
Matrester	Matavfall
Medisiner	Farlig avfall, apotek eller gjenvinningsstasjonen
Metallkorker	Returpunkt
Middagstallerkner	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Mobiltelefon	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
MP3-spiller	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
N	
Nøtteskall	Matavfall
O	
Olje	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
P	
Panelovner	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Papp	Papiravfall
Papptallerken, ren og tørr	Papiravfall
Parafin og olje	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Pasta	Matavfall
PC	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
PCB-holdige glassruter	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Pensler	Restavfall
Pensler med maling	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Plantevernmidler	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Plastbegre	Plastemballasje
Plastbokser	Plastemballasje
Plaster	Restavfall
Plastflasker uten pant	Plastemballasje
Plastfolie	Plastemballasje
Plastkanner, tomme	Plastemballasje
Plastleker uten batteri	Restavfall
Porselen	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Potteplanter uten potte	Matavfall
Påleggstuber med rester	Restavfall
R	
Radio	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Rengjøringsmidler	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Ringpermer	Restavfall
Ris	Matavfall
Røykvarslere	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen

Avfallstype

Leveres til

S	
Salmiakk	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Servietter	Matavfall
Sigaretstumper	Restavfall
Sikringer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Sparepærer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Spillkonsoller	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Spraybokser, både tomme og med innhold	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Sprit	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Spraytemidler	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Stearin	Restavfall
Stentøy	Rene masser, gjenvinningsstasjonen
Stereoanlegg	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Støvsugerposer	Restavfall
Suppeposer	Restavfall
Sykler	Gjenvinningsstasjonen
Syrer	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
T	
Tannbørster, ikke elektriske	Restavfall
Tannkremtuber	Restavfall
Tegneserier	Papiravfall
Telefon	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Tennvæske	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Teposer og teblader	Matavfall
Tepper	Restavfall
Termometre	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Tidsskrifter	Papiravfall
Trevirke, impregnert	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen
Trevirke, ubehandlet	Gjenvinningsstasjonen
Trykksaker	Papiravfall
Tuber med matrester	Restavfall
TV	EE-avfall, gjenvinningsstasjonen
Tyggegummi	Restavfall
Tørkepapir	Matavfall
U	
Ukeblader	Papiravfall
V	
Vedsekker	Restavfall
Videokassetter	Restavfall
Vindusglass	Gjenvinningsstasjonen
Vinduskonvolutter	Papiravfall
W	
White spirit	Farlig avfall, gjenvinningsstasjonen

Miljøtips ▼

Det beste for miljøet er å ikke lage for mye avfall:

- Sats på produkter med god kvalitet og lang levetid.
- Lever brukbare ting til en bruktbutikk, til et loppemarked eller til én av RfD's gjenvinningsstasjoner med tilbud om ombruk. På nettsiden www.loppemarked.info finner du oversikt over loppemarkeder i hele Norge.
- Unngå engangsprodukter. Engangsprodukter skaper store mengder avfall. De fleste kan verken gjenvinnes eller komposteres.
- Gi opplevelser i gave i stedet for ting. Hvem ønsker seg ikke en husvask, en tur i svømmehallen sammen med deg eller at du tilbyr deg å være hundepasser i sommerferien?
- Ønsker du ikke reklame i postkassa? Da kan du si "nei takk". Ring RfD på 32 20 29 90 for å få klistremerke med "Nei til reklame". Du kan også reservere deg mot uadressert reklame hos Posten.
- Bruker du telefonkatalogen på internett? På www.telefonkatalogen.no under "Andre tjenester" kan du reservere deg mot å få papirutgaven av telefonkatalogen levert hjem til deg.